

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВОТА
КАТЕДРА ПРЕДУЧИЛИЩНА И МЕДИЙНА ПЕДАГОГИКА

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Стефан Кирилов Алтъков
на

ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА НАУЧНАТА СТЕПЕН
ДОКТОР НА НАУКИТЕ

В ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 1.2. ПЕДАГОГИКА

Динамика в развитието на изобразителните способности на децата в
предучилищна и начална училищна възраст

ЛУЧИЯ МАЛИНОВА АНГЕЛОВА

Лучия Ангелова работи от дълги години в областта на предучилищната и началната училищна педагогика (методиката на преподаването на изобразително изкуство) в тази възраст.

Тя има сериозен теоретичен и практически опит, както и доказана компетентност по проблемите на детската изобразителна дейност.

Автор е /в съавторство/ на множество теоретични изследвания, учебници и учебни помагала, които са одобрени от МОН и са внедрени в образователната система.

Нейните трайни интереси и задълбочени познания в тази област намират естествен израз в написването на настоящия дисертационен труд,

изследващ развитието на изобразителните способности на децата в предучилищна и начална училищна възраст.

Дисертационният труд се състои от 238 страници и списък на използваната литература на български и на английски езици, както и участие като съавтор в учебници по изобразително изкуство за тези възрастови групи. Структуриран е в увод, две глави, заключение и изводи, приноси.

Авторефератът е направен според изискванията и отразява вярно съдържанието на дисертацията.

В увода се поставят параметрите на изследването в педагогически, естетически и психологически аспекти.

Посочена е ролята на изобразителното изкуство в нравственото възпитание на децата, както и за тяхната социализация.

Подчертана е и ролята на учителя, като основен фактор в процеса на обучение, който на базата на учебното съдържание трябва да умее добре да „планира, осъществява и диагностицира“ учебно-творческата работа.

Обект на изследването е „иновационната дейност на личностно, групово и институционално ниво“.

Предмет на изследването е „характера на изобразително-творческа дейност на децата от предучилищна възраст и на учениците от начална училищна възраст“.

Определени са целите на изследването, основната от които е разкриване на ролята на изобразителното изкуство в развитието на децата от предучилищна и начална училищна възраст и произтичащите от тях задачи.

Формулирана е следната хипотеза:

„...включването на *диагностиката* и *диагностичните процедури* при разкриването на ключовите закономерности на изобразително-творческата дейност на децата и учениците като развитие на *изобразителните им способности* ще способства за изграждането на

система за надграждане на знания, умения и отношения при запознаване и усвояване основите на изобразителното изкуство в детската градина и началното училище, както и на терапевтичните му възможности.“

В първа глава „Теория на изобразителната дейност“ в пет конкретни части са представени последователно: концепции за детското изобразително творчество; особености на творческите изобразителни дейности на децата; етапи в развитието на изобразителните способности; развитие на изобразителните способности и творчество; видове изобразителна дейност.

Както става ясно от заглавията на тези части в тях подробно и аналитично са разгледани специфичните особености на детската изобразителна дейност и е създадена своеобразна теоретична основа на изследването.

Във втора глава „Изобразителното изкуство и изобразително-творческата дейност в системата на детската градина и началното училище“ се разглеждат основните виждания свързани с функционални измерения в предучилищна и начална училищна възраст; диагностиката – методология и подходи към изобразителното изкуство и изобразително-творческата дейност; анализ на съдържанието по изобразителното изкуство като система за надграждане на знания, умения и отношения; принципите на системата за надграждане при обучението по изобразителното изкуство; корекционните и терапевтичните възможности на изобразителното изкуство и изобразително-творческата дейност; изобразителното изкуство в контекста на естетико-художественото развитие – оценка, готовност за училище, диагностика.

В тази изключително обемна втора част на дисертационния труд са разгледани, анализирани и апробирани конкретни подходи и методи в обучението по изобразително изкуство в тази възрастова група.

Тук на базата на сериозен педагогически опит, теоретични знания и практически умения са развити и доказани вижданията на авторката за

развитието на детската изобразителна дейност. Ще си позволя да използвам и следния цитат, за да илюстрирам казаното:

„Основната цел на подготовката по изобразително изкуство е чрез създаване на адекватно **педагогическо взаимодействие** между **художественото възприемане, художественото пресъздаване и изобразителното творчество** на детето да се даде възможност за усвояване на елементарни и начални знания, умения и отношения за изобразителната грамотност и култура.“

Един от важните проблеми, разгледани в изследването, е диагностиката на детската изобразителна дейност и нейната роля и значение в обучението по изобразително изкуство.

Основните изводи, биха могли да се обобщят така:

- в условията на обучението и възпитанието **диагностиката** на изобразително-творческата дейност и изобразителното изкуство предполага **мотивирано отношение към естетически обекти** и **художествените дейности** от децата;
- **диагностиката** на изобразително-творческата дейност и изобразителното изкуство като **художествено пресъздаване** развива **умения за целенасочено изпълнение на естетико-художествени задачи** от децата;
- **диагностиката** на изобразително-творческата дейност и изобразителното изкуство способства развиване на **умение за самоосъзнаване в процеса на изпълнение и реализация на художествено-творчески дейности** от децата;

Приносните моменти в настоящия труд, които посочва авторката и с които се съгласявам са следните:

- Диференцирането на тези основни параметри по изобразително изкуство като резултати в дисертационния труд спомага за

определяне на перспективните линии на детското развитие свързани с него или развитие на *изобразителните способности на децата и учениците*.

- В дисертационния труд се разкрива спецификата на отделните възрастови периоди за конструиране на учебното съдържание по изобразително изкуство, създаването на комплекс от етапи, форми, методи на взаимодействие между децата и учителя, и което е особено важно за изследването – надграждането като образователно съдържание в тези възрасти. По този начин функционирането на изобразителното изкуство и изобразително-творческата дейност в тези възрасти е предпоставка за успешен преход между образователните степени.

В заключение трябва да отбележа, че настоящия дисертационния труд е уникално теоретично педагогическо изследване в една интердисциплинарна област, каквато е областта на методиката на изобразителното изкуство в предучилищна възраст и началното училищно образование.

Убедено предлагам на Лучия Ангелова да бъде присъдена научната степен Доктор на науките в Професионално направление 1.2. Педагогика.

28. 04. 2019 г.

проф. д-р Стефан Алтъков

SOFIA UNIVERSITY "ST. KLIMENT OHRIDSKI "
FACULTY OF EDUCATIONAL STUDIES AND THE ARTS
DEPARTMENT OF PRESCHOOL EDUCATION AND MEDIA PEDAGOGY

RECENSION

by Prof. Dr. Stefan Kirilov Altakov
on

DISSERTATION WORK

TO THE SCIENTIFIC LEVEL DOCTOR OF SCIENCE

IN THE PROFESSIONAL FIELD 1.2. PEDAGOGY

Dynamics in the development of the imaging abilities of children in pre-school
and primary school age

LUCIA MALINOVA ANGELOVA

Lucia Angelova has been working for many years in the field of pre-school and primary school education (the teaching of fine arts).

She has a steady theoretical and practical experience, as well as proven competence in the field of children's artistic activities.

She is author /in partnership/ of numerous theoretical studies, textbooks and teaching aids, which are approved by the Ministry of Education and Science and are implemented in the educational system.

Her lasting interests and profound knowledge in this field find a natural expression in the writing of this dissertation, which explores the development of the abilities of imagination of pre-school and elementary school children.

The dissertation work consists of 238 pages and a list of the literature used in Bulgarian and English, as well as textbooks in the field of fine art for children (in co-authorship). The dissertation work is structured in introduction, two chapters, inferences and conclusions, contributions.

The resume of the dissertation work is done according to the rules and correctly reflects its content.

The introduction reveals the pedagogical, aesthetic and psychological aspects of the study.

The dissertation puts a stress on role of art in the process of education of children, as well as on its role in the process of their socialization.

The role of the teacher is also emphasized as a key factor in the learning process – on basis of learning content teacher should be able to “plan, implement and diagnose” children’s creative work.

The object of the research is “innovation activity at personal, group and institutional level”.

The subject of the study is “the character of artistic creativity of preschool children and primary school pupils”.

The objectives of the study and the consequent tasks have been defined, the main objective concerns the role of fine arts in the development of primary and pre-school children.

The following hypothesis has been formulated: “... the inclusion of diagnostics and diagnostic procedures in the discovery of the key laws of pictorial activity of children and students as a development of their imaging abilities will contribute to building a system of knowledge, skills and attitudes in acquainting and developing the foundations of fine art in kindergarten and elementary school, as well as their therapeutic capabilities. “

In the first chapter “Theory of the pictorial activity” in five specific parts are presented consecutively: the concepts of children's art activities; the peculiarities of children's creative activities; the stages in the development of imaging abilities; the development of imaging abilities and creativity; the types of pictorial activity.

As can be seen from the titles of these parts, the specific features of the children's pictorial activity are analyzed in detail and the analytical and the theoretical basis of the study have been created.

In the second chapter, “Fine Art and Fine Arts in the Kindergarten and Elementary School System” are discussed the main views related to functional dimensions in pre-school and primary school age as: diagnostics – methodology and approaches to fine arts and pictorial creativity; analysis of the content of the art as a system for building up knowledge, skills and relationships; the principles of the system for upgrading the art education; the corrective and therapeutic capabilities of pictorial art and pictorial creativity; art in the context of aesthetic and artistic development – assessment, readiness for school, diagnostics.

In this extremely large second part of the dissertation thesis are examined, analyzed and tested concrete approaches and methods in the art education concerning the corresponding age group.

Here, on basis of serious pedagogical experience, theoretical knowledge and practical skills, the author's vision for the development of children's artistic activities has been developed and proved. I will use the following quote to illustrate what I have already said: “The main goal of the fine arts in education is the creation of an adequate pedagogical interaction between the artistic perception, the artistic creation, and the artistic activities of the child as means of enabling the acquisition of elementary and initial knowledge, skills and relationships for pictorial literacy and culture”.

One of the important issues examined in the study is the diagnosis of children's pictorial activity and its role and importance in the art education.

The main inferences could be summarized as follows:

- In terms of training and education, the diagnosis of pictorial work and fine art presupposes motivated attitude towards aesthetic objects and artistic activities by children;

- The diagnosis of pictorial work and art as an art recreation, which develops skills for purposeful implementation of aesthetically-artistic tasks by children;
- The diagnosis of creativity in the fields of fine art contributes to the development of a skill of self-awareness in the process of artistic work and the development of children's artistic and creative activities.

I agree with the contributions of the work, which the author states as follows:

- Differentiating these basic parameters in visual art as results of the dissertation work helps the determination of the prospective lines of children's artistic activity and skills development;
- The dissertation thesis reveals the age characteristics, the educational content of art education, the creation of a complex of stages, forms, methods of interaction between the children and the teacher, and what is especially important in this study – the education and its content. Thus, the education in fine arts and artistic activities at these early age is a prerequisite for a successful transition between the subsequent levels of education.

In conclusion, I would like to note that the “Dynamics in the development of the imaging abilities of children in pre-school and primary school age” is a unique theoretical pedagogical study in an interdisciplinary field, such as is the field of art of primary and pre-school education.

And I am convinced that Lucia Angelova should be awarded the Doctor of Science degree in the Professional Field 1.3. Pedagogy.

28.04.2019

Prof. Dr. Stefan Altakov